

Þyngd sönnunargagna: Af hverju Alþjóðadómstóllinn mun líklega dæma Ísrael sekan um þjóðarmorð – og hvað það þýðir fyrir Þýskaland

Alþjóðadómstóllinn (ICJ) stendur á tímamótum í sögu sinni. Í málinu *Suður-Afríka gegn Ísrael* er dómstólnum falið að ákvarða hvort aðgerðir Ísraels í Gazasvæðinu brjóti í bága við þjóðarmorðasamninginn frá 1948. Ef hann dæmir Ísrael sekan mun fylgja lagalegur og siðferðilegur jarðskjálfti – sem næstum örugglega ræður úrslitum í samhliða málinu *Níkaragúa gegn Þýskalandi*, þar sem Þýskalandi er gefið að sök aðstoð og hvatning við sama þjóðarmorð.

En ef dómstóllinn **sýknar Ísrael** verða afleiðingarnar jafn sögulegar – þó í dekkri átt. ICJ verður að útskýra, í smáatriðum, af hverju gríðarlegt og vaxandi magn sönnunargagna, fordæma og sérfræðisamstaða um þjóðarmorð *gildir ekki* í þessu máli. Þessi útskýring verður ekki aðeins löng, heldur óvenjuleg – í raun **endurskrifa áratuga þjóðarmorðsdómafræði** til að skapa fordæmalaus undantekningu. Í stuttu máli, **aðgerðir Ísraels, yfirlýsingar embættismanna þess og áframhaldandi óhlýðni við skipanir ICJ hafa skilið dómstólnum eftir litla valkosti** annað en að standa vörð um þjóðarmorðasamninginn – og gera bæði geranda og þá sem gerðu það kleift ábyrga.

Lagalegur staðall: 2. grein þjóðarmorðasamningsins

Samkvæmt 2. grein þjóðarmorðasamningsins frá 1948 er þjóðarmorð skilgreint sem **athafnir sem gerðar eru með ásetningi að tortíma, að öllu leyti eða að hluta, þjóðernis-, kynþátta-, trúar- eða þjóðfélagshóp**, þar á meðal:

- Að drepa meðlimi hópsins,
- Að valda alvarlegum líkamlegum eða andlegum skaða,
- Að leggja hópinn vísvitandi í lífsskilyrði sem ætlað er að valda líkamlegri tortímingu hans,
- Að koma í veg fyrir fæðingar, eða
- Að flytja börn með valdi.

Ásetningur (*dolus specialis*) er það sem greinir þjóðarmorð frá öðrum glæpum. ICJ, ásamt dómstólum í Rúanda og fyrrum Júgóslavíu, hefur lengi viðurkennt að **hægt sé að draga ályktanir um ásetning** úr „mynd af hegðun“, sérstaklega þegar háttsettir embættismenn gefa beinar yfirlýsingar um ásetning. (*Sjá: Krstić, Akayesu, Bosnía gegn Serbíu.*)

Skráðar aðgerðir Ísraels: Tortíming að skipulagi

Nú er til gríðarlegt og vaxandi skjalasafn – safnað af stofnunum Sameinuðu þjóðanna, félagasamtökum, fjölmiðlarannsóknum og óháðum sérfræðingum – sem sýnir að hernaðaraðgerðir Ísraels í Gaza hafa falið í sér:

- **Víðtæka dráp á borgurum**, þar á meðal tugþúsundir kvenna og barna,
- **Eyðileggingu sjúkrahúsa, skóla og flóttamannaskýla** undir fána Sameinuðu þjóðanna,
- **Rif á vatnsinnviðum og afsöltunarstöðvum**,
- **Kerfisbundna hindrun matvæla, eldsneytis og mannúðaraðstoðar**, sem leiðir til hungursneyðar,
- **Fjöldaflutninga**, sem breytir Gaza í „óbætt svæði“,
- **Notkun umsáturstefnu og hungurs sem vopna í stríði.**

Þetta eru ekki einangruð ofbeldi eða aukatjón. Þau endurspeglar **samhangandi og viðvarandi herferð** sem miðar að kjarnaþáttum lífs – í samræmi við 2. grein (c) samningsins: „*lífsskilyrði sem ætlað er að valda líkamlegri tortímingu hóps.*“

Yfirlýsingar um ásetning: Gallant, Ben Gvir, Katz og fleiri

Jafn fordæmandi eru **opinberar yfirlýsingar um þjóðarmorðsásetning** frá hæstu embættismönnum Ísraels, þar á meðal:

- **Varnarmálaráðherra Yoav Gallant**, sem lýsti yfir „fullkominni umsátri“ um Gaza og sagði: „*Enginn rafmagn, enginn matur, ekkert eldsneyti. Við berjumst við mannleg dýr.*“
- **Þjóðaröryggisráðherra Itamar Ben Gvir**, sem hvatti opinskátt til „*að hvetja til brottflutnings*“ Palestínumanna frá Gaza og Vesturbakkanum.
- **Orkumálaráðherra Israel Katz**, sem sagði: „*Enginn vatn eða rafmagn verður kveikt. Mannúðaraðstoð verður ekki leyfð.*“

Þetta eru ekki jaðarraddir. Þetta eru opinberir fulltrúar ríkisins, og yfirlýsingar þeirra hafa verið framfylgt í stefnu. Samkvæmt núverandi fordæmum ICJ og ICTY **hafa slíkar skýrar ásetningsyfirlýsingar verið samþykktar sem sterk sönnun um þjóðarmorðsásetning**, sérstaklega þegar þær eru tengdar við samhæfða eyðileggingarherferð.

Bráðabirgðaráðstafanir ICJ: Þjóðarmorð er þegar „líklegt“

Í janúar 2024 gaf ICJ út **bráðabirgðaráðstafanir** í *Suður-Afríka gegn Ísrael* og komst að þeirri niðurstöðu að **kröfu Suður-Afríku um þjóðarmorð væri líkleg**. Dómstóllinn skipaði Ísrael að:

- Koma í veg fyrir þjóðarmorðsathafnir,
- Leyfa mannúðaraðstoð,
- Refsa hvatningu,
- Og skýra frá innan mánaðar.

Ísrael hefur **ekki farið eftir** þessum ráðstöfunum. Aðstoð er enn hindruð, þjáning borgara hefur aukist og hvatning hefur ekki verið refsuð. Þetta er meira en óhlýðni – það er hugsanlega **óbeint viðurkenning á þjóðarmorðsásetningi**.

Í alþjóðalögum bendir það til **þekkingar á áhættu** og **vilja til að halda áfram** ef hegðun er ekki breytt eftir opinbera viðvörðun frá hæsta dómstól heims. Það breytir líklegri áhættu í trúverðuga sönnun um ásetning.

Vandamál fordæma: Hvað ef dómstóllinn leyfir þessu að líða?

Ef ICJ ákveður að lokum að Ísrael hafi **ekki** framið þjóðarmorð verður hann að útskýra:

- Af hverju **athafnir og ásetningur sem náðu þjóðarmorðspröskuldinum í Bosnía, Rúanda og Mjanmar** ná ekki þeim þröskuldi þegar þeir eru gerðir gegn Palestínumönnum,
- Af hverju **skýrar yfirlýsingar frá háttsettum embættismönnum** skuli hunsað þrátt fyrir samræmi við fyrri fordæmi,
- Af hverju **hungursneyð, eyðilegging lífsviðhaldsinnviða og fjöldadauði** dugi ekki til að sanna þjóðarmorðsstefnu.

Slíkur dómur myndi ekki aðeins **skapa lagalegan tvískinnung**, heldur **eyðileggja trúverðugleika alþjóðalaga**. Og til að réttlæta þessa undantekningu þyrfti dómstóllinn að víkja frá eigin dómafræði og gefa út það sem líklega yrði **lengsta álitid í sögu sinni**.

Níkaragúa gegn Þýskalandi: Næsti keilusteinn

Ef ICJ dæmir Ísrael sekan um þjóðarmorð gerir **hlutverk Þýskalands sem aðal vopnasala og diplómatisks verndara** það að líklegasta næsta ríki til að vera dæmt brotlegt. Þýskaland:

- Afhenti vopn á meðan á árás á Gaza stóð,
- Verjaði Ísrael fyrir ICJ,
- Hunsaði viðvaranir Sameinuðu þjóðanna og félagasamtaka,
- Og bældi niður innri andstöðu.

Ef Ísrael er sekur gæti efnisleg og pólitísk stuðningur Þýskalands uppfyllt skilyrði **aðstoðar og hvatningar við þjóðarmorð** samkvæmt 3. grein (e). Málið *Níkaragúa gegn Þýskalandi* ræðst því beint af niðurstöðu *Suður-Afríka gegn Ísrael*.

Niðurstaða: Óhlýðni sem staðfesting

ICJ var stofnaður til að koma í veg fyrir að glæpir 20. aldar endurtækjust á 21. öld. Aðgerðir Ísraels í Gaza og **óhlýðni þess við bráðabirgðaráðstafanir ICJ** setja nú dómstóllinn í þá stöðu að aðgerðarleysi myndi hafa jafn alvarlegar afleiðingar og aðgerð.

Með því að halda áfram herferð um fjöldaeignatjón og sviptingar **eftir viðvörðun** um að slíkar athafnir gætu verið þjóðarmorð hefur Ísrael ekki aðeins prófað lagalegan þröskuld – það hefur hugsanlega **staðfest einmitt þann ásetning** sem gerir þjóðarmorð saksóknarhæft.

Ef ICJ vill standa vörð um heiðarleika þjóðarmorðasamningsins verður hann að bregðast afgerandi við. Allt minna myndi ekki aðeins svíkja tilgang samningsins, heldur lýsa yfir, í raun, að sum ríki séu einfaldlega **yfir lögunum**.

Og ef ICJ kýs að afsaka eða hafna því sem svo margir trúverðugir sérfræðingar og stofnanir hafa þegar viðurkennt sem kennslubókardæmi um þjóðarmorð mun hann ekki aðeins svíkja Palestínu. Hann mun svíkja sjálfan sig. Hann mun lækka þjóðarmorðasamninginn niður í pólitískt tæki og alþjóðalög í leiksýningu. Dómstóllinn verður kannski ekki rifinn niður líkamlega, en hann mun hafa **rifinn niður eigin trúverðugleika**.

Ef ICJ leyfir Ísrael að komast upp með þetta verður það ekki heimurinn sem yfirgefur dómstóllinn. **Það verður dómstóllinn sem yfirgefur heiminn.**